

lemmer, der ser anderledes paa denne Sag end vi, lægger Betoningen af disse moralske Pligter paa en anden Maade, end vi mener, det er rigtigt.

Det ærede Medlem Hr. Brorsen paabe- raabte sig i Gaar Artikel 10 i Folkeforbunds- pagten. Jeg tror nu ikke, der er meget at gøre ud af den, men det, han syntes at faa ud af den, var, at vi skulde have en mor- alske Forpligtelse til Deltagelse i Anvendel- sen af militære Tvangsmidler. Det ligger ikke deri, heller ikke i de Paragraffer, som giver Regler for militære Tvangsmidler. Og jeg kan sige, at fra dansk Side har vi jo paa dette Punkt ikke paa noget Tidspunkt ladet nogen Tvivl tilbage om, hvorledes vi opfattede vore moralske Forpligtelser. I den Betænkning, det ærede Medlem Hr. Pürschel nævnte i Dag, og hvorunder mit Navn ganske vist staar, men hvorunder ogsaa det ærede Medlem Hr. N. Neergaards Navn staar, staar der netop om dette Spørgsmaal: „Ud fra de mindre Landes Synspunkt maa det derfor sikkert i Frem- tiden, som hidtil, hævdes, at deres Andel i det internationale Liv og ligeledes deres Medvirkning ved Modarbejdelsen af Rets- brud bør kunne finde Sted i saadanne For- mer, at de ikke udsættes for den umiddel- bare Deltagelse i krigerske Forviklinger, der for dem, hvorledes end Krigsoperatio- nernes Udfald i øvrigt bliver, næsten altid vil medføre ødelæggende Virkninger af langt dybere indgribende Art end for de store Lande, der desuden for sig kræver en af- gørende Indflydelse paa Verdenspolitikken, som de mindre Stater for deres Vedkom- mende giver Afkald paa“.

Dermed er angivet det Synspunkt, ud fra hvilket vi, bortset fra et juridisk Hensyn, rent moralsk mener at kunne stille os fra dansk Side. Vi sagde det i 1919 under Forhandlingerne forud for Folkefor- bundets Dannelselse, vi sagde det i 1920 ved Danmarks Tiltræden af Folkeforbundet, vi har sagt det under alle de Forhandlinger, der har været ført indenfor Folkeforbundet, og vi har fremlagt denne Opfattelse med den størst mulige Skarphed under de Forhand- lingen om Genèveprotokollen, som har fundet Sted i Aar.

Men ser man bort fra denne formentlige moralske Forpligtelse til Deltagelse i mili- tære Sanktioner ogsaa af krigsmæssig Ka- rakter, bliver der for alle de ærede Med- lemmer, som vender sig imod det nye Sys- tem, tilbage en Forestilling om en vis mor- alske Forpligtelse til at værne sit Territo- rium. Man er jo ogsaa her inde paa et Skøn, men man lægger meget stærkt Vægt paa

dette Synspunkt. Det har været frem- draget af de ærede Medlemmer Hr. Holger Andersen og Hr. Moltesen og ligeledes af de ærede Medlemmer Hr. N. Neergaard og Hr. Pürschel.

Den Betragtning, man har gjort gæl- dende, er den, at det kan jo nok være sandt, at man kun har en moralsk For- pligtelse til at anvende de Midler til Terri- toriets Forsvar, hvorover man raader, men saa er det ikke loyalt at tilintetgøre disse Midler og derefter komme og sige: Se, vi magter ingenting. Det ærede Medlem Hr. N. Neergaard fandt for denne Tanke et meget kraftigt Billede, efter min Opfattelse ikke meget tiltalende, men utvivlsomt et stærkt Udtryk for den Stemning, hvorud- fra det ærede Medlem bedømte dette Spørgs- maal. Det er imidlertid saaledes med de Billeder, der anvendes i den politiske Dis- kussion, at de meget hyppigt vildleder i Stedet for at vejlede, jeg vil for mit Ved- kommende være tilbøjelig til at sige: hyp- pigere vildleder end vejleder. Og i dette Tilfælde skulde jeg næsten tro, at ogsaa det ærede Medlem ved denne Lejlighed vil være paa det rene med, at Billedet med Karlen, der hugger Fingeren af for at und- gaa Soldatertjeneste, har intet at gøre med det Spørgsmaal, som her foreligger.

Det, som sker i det Øjeblik, Danmark gaar over fra Militærordningen af 1922 til et nyt System, hvorved vi opgiver Tanken om krigsmæssige Opgavers Løsning i Dan- mark, er ikke, at vi skaber en militær Magtesløshed for Danmark, thi denne mili- tære Magtesløshed bestaar. Den bestaar i dette Øjeblik, den bestaar under den Ord- ning af 1922, som det ærede Medlem Hr. N. Neergaard i en sen Time under Diskussionen i August 1922 satte saa meget ind paa at vinde de sidste Stemmer for, den bestod ogsaa efter Ordningen af 1909, og den bestod, da Krigen brød ud i 1914.

Det ærede Medlem Hr. Brorsen sagde i Gaar: Ja, men læs det ærede Medlem Hr. H. P. Hanssens Dagbøger, de er inter- essant Læsning. Jeg kan slutte mig til denne Opfordring, det er en overordentlig interessant og værdifuld Læsning. Men der findes saa vist ikke i disse Dagbøger noget Vidnesbyrd om, at man paa det Tidspunkt i Tyskland havde nogen Forestilling om, at man fra dansk Side med virkelig Styrke vilde have kunnet modsætte sig et tysk Angreb. Og hvad kunde det ærede Medlem Hr. Brorsen anføre? Han sagde, at en eller anden Tysker ved en eller anden Lejlighed havde sagt, at det var rart at holde de neutrale i en god Stemning. Ja, det havde